

Corporate Governance & Compliance conference

Δεοντολογικές Αρχές στην εκτέλεση Ευρωπαϊκών Ερευνητικών προγραμμάτων και ο ρόλος της Εταιρικής Συμμόρφωσης

Ιωσήφ Αβραμίδης, 15.2.2023

-
- ❖ Η Συμμόρφωση, ως εταιρική μονάδα, πέρα από τον παραδοσιακό της ρόλο, όπως οριοθετείται στο Governance Risk & Compliance ενός Οργανισμού, ή στο πλαίσιο κανονιστικών απαιτήσεων (π.χ. ν.4706/2020), μπορεί να συμβάλει στην χάραξη της στρατηγικής της επιχείρησης, αξιοποιώντας την γνώση των κανονιστικών απαιτήσεων και των δυνατοτήτων του Οργανισμού, κατά το στάδιο του σχεδιασμού της στρατηγικής και πριν τη δέσμευση ανθρώπινων, ή άλλων εταιρικών πόρων
  - ❖ Η στρατηγική είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την εξωστρέφεια ενός Οργανισμού
  - ❖ Στον ΔΑΑ, η εξωστρέφεια, εκτός των άλλων δράσεων, υλοποιείται με τη συμμετοχή της Γενικής Διεύθυνσης Στρατηγικής και της Επιχειρησιακής Μονάδας Πληροφορικής, σε διαγωνισμούς ευρωπαϊκών προγραμμάτων καινοτομίας και έρευνας σε τομείς όπως οι νέες τεχνολογίες, η αεροπορική ασφάλεια και η επαύξηση της ψηφιακής εμπειρίας του επιβάτη

Κύριες Ευρωπαϊκές Πλατφόρμες χρηματοδότησης έρευνας :

- ❖ **SESAR 3:** Αφορά την πολιτική αεροπορία και αποτελεί μια θεσμική συνεργασία μεταξύ ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα με σκοπό την επιτάχυνση, μέσω της έρευνας και της καινοτομίας υλοποίησης του προγράμματος του Ψηφιακού Ευρωπαϊκού Ουρανού. Για να γίνει αυτό, αξιοποιεί, αναπτύσσει και επιταχύνει την υιοθέτηση των πιο προηγμένων τεχνολογικών λύσεων για τη διαχείριση συμβατικών αεροσκαφών, drones, αεροταξί και οχημάτων που πετούν σε μεγαλύτερα υψόμετρα.
- ❖ **Horizon Europe:** (Ορίζων Ευρώπη) και παλιότερα το Horizon 2020 (2014-2020) είναι το μεγαλύτερο πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ με 95 δισεκατομμύρια ευρώ διαθέσιμη χρηματοδότηση μέχρι το 2027.

Δικαίωμα υποβολής υποψηφιότητας και χρηματοδότησης έχουν φορείς του δημόσιου τομέα, ιδιωτικές επιχειρήσεις και συμπράξεις αυτών.

Διέπεται από τον Κανονισμό ΕΕ 2021/695, ο οποίος και θέτει τους όρους και τις προϋποθέσεις υποβολής υποψηφιότητας και χορήγησης επιδότησης στην υλοποίηση καινοτόμων ερευνητικών προγραμμάτων σε ευρύτατο φάσμα δραστηριοτήτων (από την άμυνα και την κυβερνοασφάλεια, μέχρι την προστασία του περιβάλλοντος, κρίσιμες δράσεις της Ευρωπαϊκής λειτουργίας, την υγεία και τη θέση των πολιτών σε αυτή)

Βασικές Αρχές του Κανονισμού ΕΕ 2021/695 σε σχέση με την «Ηθική» και την «Ακεραιότητα» στην επιλογή και εκπόνηση επιδοτούμενων από την ΕΕ προγραμμάτων (Άρθρο 19):

1. Συμμόρφωση με τις αρχές δεοντολογίας και το σχετικό ενωσιακό, εθνικό και διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και των Συμπληρωματικών Πρωτοκόλλων της.
2. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην αρχή της αναλογικότητας (μεταξύ επιδιωκόμενου σκοπού και μέσων έρευνας),
3. στο δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή,
4. στο δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,
5. στο δικαίωμα στη σωματική και ψυχική ακεραιότητα ενός ατόμου,
6. στο δικαίωμα στη μη διάκριση και
7. στην ανάγκη διασφάλισης της προστασίας του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας.

Απαιτήσεις κανόνων ηθικής (ethics) του Κανονισμού:

Τα νομικά πρόσωπα που συμμετέχουν σε μια ενέργεια παρέχουν:

(α) μια αυτοαξιολόγηση δεοντολογίας που προσδιορίζει και περιγράφει λεπτομερώς όλα τα προβλέψιμα ζητήματα δεοντολογίας που σχετίζονται με τον στόχο, την υλοποίηση και τον πιθανό αντίκτυπο των προς χρηματοδότηση δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της επιβεβαίωσης της συμμόρφωσης με την παράγραφο 1 και μιας περιγραφής του τρόπου διασφάλισης της,

(β) Επιβεβαίωση ότι οι δραστηριότητες θα συμμορφώνονται με τον Ευρωπαϊκό Κώδικα Δεοντολογίας για την Ακεραιότητα της Έρευνας που δημοσιεύεται από όλες τις Ευρωπαϊκές Ακαδημίες και ότι δεν θα διεξαχθούν δραστηριότητες που να εξαιρούνται από τη χρηματοδότηση·

γ) για δραστηριότητες που διεξάγονται εκτός της Ένωσης, επιβεβαίωση ότι οι ίδιες δραστηριότητες θα είχαν επιτραπεί σε ένα κράτος μέλος· και

δ) για δραστηριότητες με χρήση ανθρώπινων εμβρυϊκών βλαστοκυττάρων, κατά περίπτωση, λεπτομέρειες σχετικά με τα μέτρα αδειοδότησης και ελέγχου που πρέπει να ληφθούν από τις αρμόδιες αρχές των ενδιαφερόμενων κρατών μελών, καθώς και λεπτομέρειες των εγκρίσεων δεοντολογίας που πρέπει να ληφθούν πριν από τις δραστηριότητες σχετική έναρξη.

ε) Όλες τις εγκρίσεις ή άλλα υποχρεωτικά έγγραφα από τις σχετικές εθνικές, τοπικές επιτροπές δεοντολογίας ή άλλους φορείς, όπως οι αρχές προστασίας δεδομένων, πριν από την έναρξη των σχετικών δραστηριοτήτων. Τα έγγραφα αυτά φυλάσσονται σε αρχείο και παρέχονται στην Επιτροπή ή στον αρμόδιο φορέα χρηματοδότησης κατόπιν αιτήματος.

Εφόσον απαιτείται, διενεργούνται έλεγχοι δεοντολογίας από την Επιτροπή ή τον αρμόδιο φορέα χρηματοδότησης. Για σοβαρά ή πολύπλοκα ζητήματα δεοντολογίας, η Επιτροπή διενεργεί ελέγχους δεοντολογίας, εκτός εάν η Επιτροπή αναθέσει αυτό το καθήκον στον φορέα χρηματοδότησης. Οι έλεγχοι δεοντολογίας διενεργούνται με την υποστήριξη εμπειρογνομόνων δεοντολογίας.

Ενέργειες που δεν πληρούν τις απαιτήσεις δεοντολογίας που αναφέρονται στις παραγράφους 1 έως 4 και επομένως δεν είναι δεοντολογικά αποδεκτές, απορρίπτονται ή τερματίζονται μόλις διαπιστωθεί η απόκλιση από τους κανόνες ηθικής.

Όλες οι ενέργειες που αφορούν τη χρήση ανθρώπινων εμβρυϊκών βλαστοκυττάρων ή ανθρώπινων εμβρύων υπόκεινται σε αξιολόγηση δεοντολογίας. Οι προβολές και οι αξιολογήσεις δεοντολογίας θα πραγματοποιούνται με την υποστήριξη εμπειρογνομόνων δεοντολογίας.

Η Επιτροπή και οι φορείς χρηματοδότησης διασφαλίζουν τη διαφάνεια των διαδικασιών δεοντολογίας με την επιφύλαξη της εμπιστευτικότητας του περιεχομένου αυτών των διαδικασιών.

Θεμελιώδεις Αρχές Ακεραιότητας στην Έρευνα:

- ❖ **Αξιοπιστία** στη διασφάλιση της ποιότητας της έρευνας, που αντικατοπτρίζεται στο σχεδιασμό, τη μεθοδολογία, την ανάλυση και τη χρήση των πόρων.
- ❖ **Ειλικρίνεια** στην ανάπτυξη, ανάληψη, επανεξέταση, αναφορά και επικοινωνία της έρευνας με διαφανή, δίκαιο, πλήρη και αμερόληπτο τρόπο.
- ❖ **Σεβασμός** προς τους συναδέλφους, τους συμμετέχοντες στην έρευνα, την κοινωνία, τα οικοσυστήματα, την πολιτιστική κληρονομιά και το περιβάλλον.
- ❖ **Υπευθυνότητα** για την έρευνα από την ιδέα έως τη δημοσίευση, για τη διαχείριση και την οργάνωσή της, για την εκπαίδευση, την επίβλεψη και την καθοδήγηση και για τις ευρύτερες επιπτώσεις της

Ευρωπαϊκός Κώδικας Δεοντολογίας ως προς την ακεραιότητα των ερευνών

https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/guidance/european-code-of-conduct-for-research-integrity_horizon_en.pdf

Grant Agreements (συμβάσεις επιδότησης):

Είναι οι συμβάσεις που συνομολογούνται μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των φορέων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα προς υλοποίηση (οι Δικαιούχοι).

Μεταξύ των Δικαιούχων ορίζεται και ο Συντονιστής του Έργου, φορέας ή επιχείρηση, η οποία έχει την γενική ευθύνη συντονισμού όλων των απαιτούμενων ενεργειών μεταξύ των δικαιούχων που συμπράττουν και λειτουργεί ως φορέας επικοινωνίας με την Επιτροπή ή τον Φορέα χρηματοδότησης.

Στο ιδιαίτερα εκτενές κείμενο της (πρότυπης) σύμβασης περιγράφονται ο σκοπός, το budget, τα πρότυπα αναφορών και παραδοτέων, τα milestones υλοποίησης και ελέγχου, οι λοιπές υποχρεώσεις των μερών, τα έγγραφα νομιμοποίησης και οικονομικής ευρωστίας των δικαιούχων, η μεθοδολογία της έρευνας κ.ά.

Στη διάρκεια υλοποίησης του έργου πραγματοποιούνται συναντήσεις των αρμόδιων φορέων και των εκπροσώπων τους ανάλογα με το επιμέρους αντικείμενο.

Όλες οι Συμβάσεις επιδότησης ενσωματώνουν τις Αρχές και Απαιτήσεις Ηθικής και Ακεραιότητας του Κανονισμού, κατάλληλα προσαρμοσμένες στο ερευνητικό έργο

Grant Agreements και Εταιρική Συμμόρφωση

Η Συνεισφορά της Συμμόρφωσης στην υποστήριξη του Οργανισμού είναι πολλαπλή και πολυεπίπεδη, τόσο εσωτερικά (π.χ. στην προετοιμασία του φακέλου υποψηφιότητας), όσο και στο πλαίσιο της υλοποίησης των απαιτήσεων ethics κατά την εκτέλεση της σύμβασης, υποστηρίζοντας την ομάδα έργου.

Ο Υπεύθυνος εταιρικής/κανονιστικής συμμόρφωσης υποστηρίζει την ομάδα έργου στην:

- ❖ Οριοθέτηση και κατανόηση των απαιτήσεων ακεραιότητας και συμμόρφωσης του Έργου και του ρόλου του Οργανισμού στο φάσμα υλοποίησής του (ethical requirements),
- ❖ Ιεράρχηση αναγκαίων δράσεων και πόρων και το προσδιορισμό συνεργατών εντός του Οργανισμού,
- ❖ Συλλογή των αναγκαίων δηλώσεων/πιστοποιητικών/αδειών, όπως τυχόν απαιτούνται από τη διακήρυξη του έργου, ή το Grant Agreement,
- ❖ Παρουσίαση της πολιτικής συμμόρφωσης και προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του Οργανισμού, όπου απαιτείται, ανάλογα με την επιδοτούμενη έρευνα,
- ❖ Σύνταξη των αναφορών αυτοαξιολόγησης ethics και δεοντολογίας,
- ❖ Διαπραγμάτευση και υπογραφή τυχόν απαιτούμενων δηλώσεων, ή συμβάσεων εμπιστευτικότητας, ή άλλων παραδοτέων, όπως αυτά έχουν συνταχθεί από τον Συντονιστή του Έργου ή/και το Φορέα χρηματοδότησης
- ❖ Μορφοποίηση του παραδοτέου (Work package)

Grant Agreements και Εταιρική Συμμόρφωση

Για την επίτευξη των παραπάνω, ο Υπεύθυνος Συμμόρφωσης:

- ❖ Εντάσσεται εξ αρχής στην ομάδα υποστήριξης του έργου,
- ❖ Λαμβάνει υπόψη και εξοικειώνει την ομάδα έργου με τις Αρχές του Ευρωπαϊκού κώδικα δεοντολογίας ως προς την ακεραιότητα των ερευνών,
- ❖ Συνεργάζεται με άλλες μονάδες του Οργανισμού και τη Νομική Υπηρεσία,
- ❖ Συμμετέχει στις περιοδικές συναντήσεις (ethics workshops) με τους λοιπούς Δικαιούχους

Συμπέρασμα: Αξιοποιείστε την εταιρική μονάδα Συμμόρφωσης, ως ισότιμο εταίρο στη χάραξη και την υλοποίηση της στρατηγικής του Οργανισμού σας !